

แนวทางการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ (Inspection Guideline)

คณะที่ ๑ : การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

หัวข้อ. อัตราความสำเร็จการรักษาผู้ป่วยวัณโรครายใหม่และกลับเป็นซ้ำ (ร้อยละ ๘๕)

สถานการณ์

องค์การอนามัยโรคได้จัดกลุ่มประเทศที่มีภาวะวัณโรคสูง (High Burden Country Lists) เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มีภาระโรควัณโรคสูง ๒.) มีภาระวัณโรคที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีสูง (TB/HIV) และ ๓.) วัณโรคดื้อยาหลายขนานสูง (MDR-TB) ซึ่งประเทศไทยเป็น ๑ ใน ๑๔ ประเทศ ที่มีปัญหาวัณโรคสูง ทั้ง ๓ กลุ่ม ดังกล่าวมา ดังนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๙ องค์การอนามัยโลกได้กำหนดยุทธศาสตร์ยุติวัณโรค (The End Strategy) โดยมีเป้าหมายลดอุบัติการณ์วัณโรค (Incidence) ให้ต่ำกว่า ๑๐ ต่อแสนประชากรโลกในปี พ.ศ. ๒๕๗๘

การจะบรรลุเป้าหมายการลดอุบัติการณ์ดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยต้องมีอัตราการลดอุบัติการณ์เฉลี่ยร้อยละ ๑๒ ต่อปี ตามยุทธศาสตร์ยุติวัณโรคจำเป็นต้อง (๑) เร่งรัดการค้นหา วินิจฉัย และ รายงาน ให้ครอบคลุมร้อยละ ๙๐ (๒) สนับสนุนการเข้าถึงบริการตรวจวินิจฉัยในประชากรกลุ่มเปราะบาง และกลุ่มเสี่ยงวัณโรคให้ครอบคลุมร้อยละ ๙๐ และ (๓) ดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรคที่ตรวจพบทุกรายให้มีอัตราความสำเร็จการรักษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๙๐

ประเทศไทยมีผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ ราย หรือคิดเป็น ๑๗๑ ต่อประชากรแสนคน (WHO, Global TB Report ๒๐๑๕) แต่จากระบบรายงานผลการดำเนินงานวัณโรคในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีรายงานผู้ป่วยวัณโรคขึ้นทะเบียนรักษา ๖๒,๑๕๔ ราย คิดเป็นอัตราการตรวจพบ (Detection rate) เพียงร้อยละ ๕๕.๓ ในขณะที่อัตราผลสำเร็จของการรักษาวัณโรคยังต่ำเพียงร้อยละ ๘๑ (ที่มาข้อมูล <http://www.tbthailand.org/data>)

วัณโรคดื้อยาหลายขนาน ซึ่งคาดประมาณจากข้อมูลการเฝ้าระวังการดื้อยาครั้งที่ ๔ ของประเทศไทยเมื่อปี ๒๕๕๕ จำนวนคาดประมาณ ๒,๒๐๐ ราย (มาจากผู้ป่วยใหม่ ๑,๑๐๐ ราย และ มาจากผู้ป่วยที่มีประวัติการรักษามาก่อน ๑,๑๐๐ ราย) แต่จากรายงานพบว่าได้รับการวินิจฉัยและรักษาเพียง ๒๐๐ ราย สะท้อนให้เห็นถึงการรายงานที่ต่ำกว่าความเป็นจริง รวมทั้งผู้ป่วยที่สงสัยไม่ได้รับการส่งตรวจทดสอบความไวต่อยาทางห้องปฏิบัติการขั้นสูง (ที่มา : เอกสารประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการกรมควบคุมโรค ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ : ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙)

ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น

- ๑.การเร่งรัดการค้นหาผู้ติดเชื้อวัณโรคและผู้ป่วยในกลุ่มเสี่ยงเป้าหมาย
- ๒ การดูแลรักษาผู้ติดเชื้อวัณโรคและผู้ป่วยตามมาตรฐานให้หายและกินยาครบ
  - ๒.๑.ความครอบคลุมของการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online
  - ๒.๒.โรงพยาบาลเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาวัณโรค (QTB) ในปี ๒๕๖๐
  - ๒.๓.เรือนจำเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาวัณโรคในเรือนจำ (QTBP) ในปี ๒๕๖๐

เป้าหมาย	มาตรการดำเนินงานในพื้นที่	แนวทางการตรวจ ติดตาม	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น ๑.การเร่งรัดการค้นหาผู้ติดเชื้อไวรัสและผู้ป่วยในกลุ่มเสี่ยงเป้าหมาย			
<p>๑. อำเภอเป้าหมายทุกแห่งได้รับการคัดกรองเชิงรุกในประชากรกลุ่มเสี่ยง (๒๓๑ อำเภอ)</p> <p>๒. ร้อยละของการค้นพบผู้ป่วยมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๘๐ (คาดประมาณจำนวนผู้ป่วยไวรัสทุกประเภทที่ตรวจพบ ๘๙,๙๑๗ ราย ในปี ๒๕๖๐ (ประเทศ)</p>	<p>๑. วิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลประชากรกลุ่มเสี่ยงเป้าหมาย รวมถึงวิเคราะห์ช่องว่าง(GAP) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานค้นหาผู้ป่วยไวรัส</p> <p>๒. กำหนดกลุ่มเป้าหมายประชากรกลุ่มเสี่ยงและแผนการคัดกรองเชิงรุก โดยคัดเลือกจากอำเภอที่มีจำนวนผู้ป่วยไวรัสสูงสุดของอย่างน้อย ๓ อำเภอของแต่ละจังหวัด</p> <p>๓. ดำเนินการคัดกรองเชิงรุกในประชากรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่อำเภอเป้าหมาย</p> <p>๔. วิเคราะห์และประเมินผลการคัดกรองเชิงรุกในประชากรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่อำเภอเป้าหมาย</p>	<p>การตรวจติดตามมาตรการดำเนินงานตามจากเอกสารและการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลของผู้รับผิดชอบในกระบวนการเร่งรัดการค้นหาผู้ติดเชื้อไวรัสและผู้ป่วยในกลุ่มเสี่ยงเป้าหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● วิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลประชากรกลุ่มเสี่ยงเป้าหมาย ● วิเคราะห์ช่องว่าง(GAP) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานค้นหาผู้ป่วยไวรัส ● กำหนดกลุ่มเป้าหมายประชากรกลุ่มเสี่ยงและแผนการคัดกรองเชิงรุก ● ดำเนินการคัดกรองเชิงรุกในประชากรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่เป้าหมาย ● วิเคราะห์และประเมินผลการคัดกรองเชิงรุกในประชากรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่อำเภอเป้าหมาย 	<p>๑. อำเภอเป้าหมายทุกแห่งได้รับการคัดกรองเชิงรุกในประชากรกลุ่มเสี่ยง (๒๓๑ อำเภอ)</p> <p>๒. ร้อยละของการค้นพบผู้ป่วยไวรัสทุกประเภท มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๘๐ (ค่าคาดประมาณจำนวนผู้ป่วยไวรัสทุกประเภทที่ตรวจพบ ๘๙,๙๑๗ ราย ในปี ๒๕๖๐ ในภาพของประเทศ)</p>

เป้าหมาย	มาตรการดำเนินงานในพื้นที่	แนวทางการตรวจ ติดตาม	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น ๒.ความครอบคลุมของการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online			
<p>โรงพยาบาลทุกแห่ง (ศูนย์/ทั่วไป/ชุมชน) มีการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ประเมินระบบการบันทึกและรายงานผู้ป่วยวัณโรคในระดับพื้นที่ ปัญหาอุปสรรค ๒. การพัฒนาบุคลากรที่ใช้งานโปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online ๓. ติดตามประเมินโรงพยาบาล (ศูนย์/ทั่วไป/ชุมชน) มีการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online ๔. วิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคจาก โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงานและการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรค 	<p>การตรวจติดตามมาตรการดำเนินงานตามจาก เอกสารและการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลของผู้รับผิดชอบในกระบวนการแจ้งการการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ประเมินระบบการบันทึกและรายงานผู้ป่วยวัณโรคในระดับพื้นที่ ปัญหาอุปสรรค ● การพัฒนาบุคลากรที่ใช้งานโปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online ● ความครอบคลุมของการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online ● รายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online ● ข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคที่ได้วิเคราะห์จาก โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงานและการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรค 	<ul style="list-style-type: none"> ● โรงพยาบาลทุกแห่ง (ศูนย์/ทั่วไป/ชุมชน) มีการบันทึกและรายงานข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคผ่าน โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online ● โรงพยาบาลมีการนำข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคจาก โปรแกรม TBCM ๒๐๑๐ หรือ โปรแกรม TBCM Online เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงานและการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรค

เป้าหมาย	มาตรการดำเนินงานในพื้นที่	แนวทางการตรวจ ติดตาม	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น ๓.โรงพยาบาลเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ในปี ๒๕๖๐			
<p>๑. โรงพยาบาลเป้าหมายทุกแห่งในปี ๒๕๖๐ ได้รับการประเมินมาตรฐาน QTB (๒๓๑ โรงพยาบาล)</p> <p>๒. ร้อยละ ๘๐ ของโรงพยาบาลเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน QTB</p>	<p>๑. วิเคราะห์สถานการณ์การดูแลรักษาผู้ป่วย วิกฤต ผลการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) รวมถึงช่องว่างและปัญหา อุปสรรคของการดูแลรักษาผู้ป่วย วิกฤต</p> <p>๒. กำหนดโรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐ และแผนการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB)</p> <p>๓. ประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลคุณภาพ การดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ใน โรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐</p> <p>๔. วิเคราะห์และประเมินผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคจากผลการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ในโรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐</p>	<p>การตรวจติดตามมาตรการดำเนินงานตามจาก เอกสารและการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลของ ผู้รับผิดชอบในกระบวนการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ในโรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐</p> <ul style="list-style-type: none"> ● วิเคราะห์สถานการณ์การดูแลรักษาผู้ป่วย วิกฤต ผลการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) รวมถึง ช่องว่างและปัญหาอุปสรรคของการดูแล รักษาผู้ป่วย วิกฤต ● ข้อมูลโรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐ และ แผนการประเมินมาตรฐานโรงพยาบาล คุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ● เอกสารรายงานการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ในโรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐ ● วิเคราะห์และประเมินผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคจากผลการประเมินมาตรฐาน โรงพยาบาลคุณภาพการดูแลรักษาผู้ป่วย (QTB) ในโรงพยาบาลเป้าหมายในปี ๒๕๖๐ 	<p>๑. โรงพยาบาลเป้าหมายทุก แห่งในปี ๒๕๖๐ ได้รับการ ประเมินมาตรฐาน QTB (๒๓๑ โรงพยาบาล)</p> <p>๒. ร้อยละ ๘๐ ของโรงพยาบาลเป้าหมายผ่านเกณฑ์การ ประเมินมาตรฐาน QTB</p>

เป้าหมาย	มาตรการดำเนินงานในพื้นที่	แนวทางการตรวจ ติดตาม	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
ประเด็นการตรวจราชการที่มุ่งเน้น ๔. เรือนจำเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในปี ๒๕๖๐			
<p>๑. เรือนจำเป้าหมายทุกแห่งได้รับการประเมินมาตรฐานการ QTBP ในปี ๒๕๖๐ (๗๗ เรือนจำ)</p> <p>๒. ร้อยละ ๕๐ ของเรือนจำเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน QTBP ในปี ๒๕๖๐</p>	<p>๑. วิเคราะห์สถานการณ์การดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ ผลการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) รวมถึงช่องว่างและปัญหาอุปสรรคของการดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ</p> <p>๒. เลือกเรือนจำเป้าหมาย อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ แห่งพร้อมจัดทำแผนการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในปี ๒๕๖๐</p> <p>๓. ประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในเรือนจำเป้าหมายในปี ๒๕๖๐</p> <p>๔. วิเคราะห์และประเมินผลสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคจากผลการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในเรือนจำเป้าหมายในปี ๒๕๖๐</p>	<p>การตรวจติดตามมาตรการดำเนินงานตามจากเอกสารและการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลของผู้รับผิดชอบในกระบวนการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) เป้าหมายในปี ๒๕๖๐</p> <ul style="list-style-type: none"> ● วิเคราะห์สถานการณ์การดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ ผลการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) รวมถึงช่องว่างและปัญหาอุปสรรคของการดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ ● รายงานกลุ่มเป้าหมายและแผนการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในปี ๒๕๖๐ ● ประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในเรือนจำเป้าหมายในปี ๒๕๖๐ ● รายงานวิเคราะห์และประเมินผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคจากผลการประเมินมาตรฐานการป้องกันดูแลรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำ (QTBP) ในปี ๒๕๖๐ 	<p>๑. เรือนจำเป้าหมายทุกแห่งได้รับการประเมินมาตรฐานการ QTBP ในปี ๒๕๖๐ (๗๗ เรือนจำ)</p> <p>๒. ร้อยละ ๕๐ ของเรือนจำเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน QTBP ในปี ๒๕๖๐</p>

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: กรมควบคุมโรค สำนักวัณโรค

ผู้รับผิดชอบ

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน	หมายเลขโทรศัพท์ /e-mail address	ประเด็น/ส่วนที่ รับผิดชอบ
พญ.ผลีน กมลวิทย์	ผู้อำนวยการ สำนักวัณโรค	โทรศัพท์ที่ทำงาน : ๐๒-๒๑๒๒๒๗๙ โทรสาร : ๐๒-๒๑๒๕๙๓๕ Email: phalin๑@hotmail.com โทรศัพท์มือถือ : ๐๘๔ ๖๐๕๖๗๑๐	ผู้กำกับตัวชีวิต ระดับกรม
นายอรรถกร จันทร์มาทอง	นักวิชาการสาธารณสุข ชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาองค์กร สำนักวัณโรค	โทรศัพท์ : ๐๒ ๒๑๒ ๒๒๗๙ ต่อ ๑๒๑๑ โทรสาร : ๐๒-๒๑๒๕๙๓๕ Email: auttagorn@gmail.com	ประสานงาน ตัวชีวิต
นางสาววิลาวรรณ สมทรง	นักวิชาการสาธารณสุข ชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มเฝ้าระวังและ พัฒนาข้อมูลวัณโรค	โทรศัพท์ : ๐๒ ๒๑๒ ๒๒๗๙ โทรสาร : ๐๒-๒๑๒๕๙๓๕ Email: wilwan@yahoo.com	รวบรวมข้อมูล ผู้ป่วยวัณโรค

หมายเหตุ สามารถเพิ่มเติมรายละเอียดอื่นๆที่สำคัญและจำเป็นได้ตามดุลยพินิจของ คกต. แต่ละคณะ